

**VIỆN VỆ SINH DỊCH TỄ TRUNG ƯƠNG
DỰ ÁN TIÊM CHỦNG MỞ RỘNG**

HƯỚNG DẪN CÁN BỘ Y TẾ TƯ VẤN CHO BÀ MẸ CÁCH THEO DÕI, CHĂM SÓC TRẺ SAU TIÊM CHỦNG

Hội nghị trực tuyến tăng cường xử lý phản ứng sau tiêm chủng
(Hà Nội, ngày 16/01/2019)

*PGS.TS. Dương Thị Hồng, Phó Viện trưởng Viện VSDTTU
Phó Trưởng ban Điều hành Dự án TCMR*

Nội dung trình bày

1. Những phản ứng có thể gặp sau tiêm chủng vắc xin ComBE Five (DPT-VGB-Hib).
2. Nội dung cần tư vấn cho bà mẹ về theo dõi, phát hiện các dấu hiệu của phản ứng sau tiêm chủng.

NHỮNG PHẢN ỨNG CÓ THỂ GẶP SAU TIÊM CHỦNG VẮC XIN COMBE FIVE

Phản ứng do vắc xin: thông thường và nhẹ

(Nguồn WHO: *Immunization Safety Surveillance. Second Edition, 2013*)

❖ Phản ứng thông thường sau tiêm vắc xin DPT có thành phần ho gà toàn tế bào:

- Phản ứng tại chỗ (sưng, đỏ, đau): có thể tới 50%.
- Sốt ($>38^{\circ}\text{C}$): có thể tới 50%.
- Các triệu chứng toàn thân, kích thích, khó chịu, quấy khóc: có thể tới 55%.

Phản ứng do vắc xin: nặng, hiếm gặp

(Nguồn WHO: Immunization Safety Surveillance. Second Edition, 2013)

Vắc xin	Phản ứng	Thời gian xuất hiện	Tỷ lệ trên 1 triệu liều
Hib	Không	-	-
Viêm gan B	Sốc phản vệ	0-1 giờ	1,1
Ho gà (DTwP)	- Khóc thét dai dẳng > 3 giờ	0-24 giờ	< 10.000
	- Co giật	0-3 ngày	<10.000
	- Giảm trương lực cơ	0-48 giờ	1000-2000
	- Sốc phản vệ	0-1 giờ	20
	- Bệnh não	0-2 ngày	0-1

Phản ứng của vắc xin ho gà toàn tế bào

(Nguồn WHO: Immunization Safety Surveillance. Third Edition, 2015)

Vắc xin	Phản ứng của vắc xin	Tỷ lệ tần suất dự kiến* hoặc %	Tần suất
Vắc xin ho gà toàn tế bào (wP)	Sốt 37,8°C - 39°C	12,4-44,5%	rất phổ biến
	Nơi tiêm đỏ	16,4-56,3%	rất phổ biến
	Nơi tiêm sưng tấy	22,4-38,5%	rất phổ biến
	Nơi tiêm đau (nặng - trung bình)	14,3-25,6%	rất phổ biến
	Quấy khóc (nặng - trung bình)	12,4-29,1%	rất phổ biến
	Buồn ngủ	62%	rất phổ biến
	Chán ăn	35%	rất phổ biến
	Nôn	13,7%	rất phổ biến
	Khóc thét dai dẳng	3,5%	phổ biến
	Giảm trương lực-giảm đáp ứng (HHE)	57 - 250 trên 100 000	không phổ biến đến hiếm gặp
	Co giật	6 trên 100 000	rất hiếm gặp
	Bệnh não	0 – 5,3 trên 10 ⁶	rất hiếm gặp
Sốc phản vệ	1,3 trên 10 ⁶	rất hiếm gặp	

**HƯỚNG DẪN CÁN BỘ Y TẾ
TỰ VẤN CHO BÀ MẸ CÁCH THEO DÕI,
CHĂM SÓC TRẺ SAU TIÊM CHỦNG**

Văn bản quy định về tiêm chủng

- ❖ **NGHỊ ĐỊNH 104/2016/NĐ-CP** ngày 01/7/2016: Qui định về hoạt động tiêm chủng.
- ❖ **THÔNG TƯ 34/2018/TT-BYT** ngày 16/01/2018: Quy định chi tiết một số điều của Nghị định 104/2016/NĐ-CP
- ❖ **HƯỚNG DẪN**
 - 1) Hướng dẫn tổ chức buổi tiêm chủng (Quyết định 1731/QĐ-BYT)
 - 2) Hướng dẫn khám sàng lọc (Quyết định 2301/QĐ-BYT)
 - 3) Hướng dẫn theo dõi, xử trí phản ứng sau tiêm chủng (Quyết định 2535/QĐ-BYT)

Trước tiêm chủng (1)

❖ ĐỐI VỚI CÁN BỘ Y TẾ

- Khám sàng lọc theo quyết định 2301/QĐ-BYT ngày 12/6/2015.
- Khai thác tiền sử sinh đẻ, tiền sử dị ứng, bệnh tật/sử dụng thuốc của trẻ.
- Tiền sử dị ứng, bệnh tật của gia đình.
- Tiền sử tiêm chủng của trẻ.
- Tiền sử phản ứng sau tiêm chủng đặc biệt phản ứng sau tiêm ủng của lần tiêm chủng trước.

Trước tiêm chủng (2)

❖ ĐỐI VỚI BÀ MẸ/GIA ĐÌNH TRẺ

- Chuẩn bị sổ/phiếu tiêm chủng của trẻ
- Thông báo với cán bộ y tế về tiền sử sinh đẻ, tiền sử dị ứng, bệnh tật/sử dụng thuốc của trẻ/phản ứng sau tiêm chủng đặc biệt của lần tiêm chủng trước, nuôi dưỡng trẻ (tăng cân, ăn, nôn, trớ...).
- Thông báo với cán bộ y tế về tình trạng sức khỏe hiện tại của trẻ.

Hướng dẫn theo dõi trẻ tại điểm tiêm chủng

❖ CÁN BỘ Y TẾ

- Hướng dẫn bà mẹ cách theo dõi trẻ sau tiêm chủng.
- Theo dõi trẻ 30 phút tại điểm tiêm chủng.

❖ BÀ MẸ/GIA ĐÌNH TRẺ

- Cùng cán bộ y tế theo dõi trẻ trong 30 phút tại điểm tiêm chủng.
- Thông báo cho cán bộ y tế nếu trẻ có dấu hiệu bất thường về sức khỏe: Khóc, bứt rứt, khó chịu, nôn, trớ, tại vết tiêm quầng đỏ lan rộng, nổi ban ...

Hướng dẫn theo dõi trẻ tại nhà sau tiêm chủng

❖ CÁN BỘ Y TẾ

- Thông báo số điện thoại của cán bộ y tế để tư vấn, giải đáp các thắc mắc của các bậc cha mẹ sau tiêm chủng.
- Tư vấn, tiếp nhận và xử trí các phản ứng sau tiêm chủng.

❖ BÀ MẸ/GIA ĐÌNH TRẺ

- Tiếp tục theo dõi trẻ tại nhà trong 1 đến 2 ngày sau tiêm chủng.
- Người theo dõi trẻ phải là người trưởng thành & biết chăm sóc trẻ.
- Các dấu hiệu cần theo dõi: Tinh thần; tình trạng ăn, ngủ, nhiệt độ (nếu có sốt phải cặp nhiệt độ), phát ban, biểu hiện tại chỗ tiêm (sưng, đỏ...)
- Khi trẻ có những phản ứng thông thường như sốt nhẹ, sưng đau tại chỗ tiêm, quấy khóc... thì phải được theo dõi thường xuyên, liên tục, chú ý vào ban đêm để kịp thời phát hiện những biểu hiện bất thường.
- Không đắp bất cứ thứ gì vào vị trí tiêm.

Các dấu hiệu cần đưa **NGAY** trẻ đến cơ sở y tế

- ❖ Cần đưa **NGAY** trẻ đến bệnh viện hoặc cơ sở y tế gần nhất khi có 1 trong những dấu hiệu sau:
 - Sốt cao $> 39^{\circ}\text{C}$, khó đáp ứng thuốc hạ sốt, sốt kéo dài trên 24 giờ
 - Quấy khóc kéo dài, bứt rứt, kích thích.
 - Kém tương tác với người xung quanh, trẻ mệt xỉu, li bì và hôn mê.
 - Co giật.
 - Nôn chớ, bú kém, bỏ bú.
 - Phát ban.
 - Thở nhanh, khó thở co kéo hõm ức, thở rên, thở ậm ạch, tím môi và chi.
 - Chân tay lạnh, da nổi vân tím.
 - Hoặc có các dấu hiệu bất thường khác khiến cha mẹ trẻ lo lắng.

Hướng dẫn chăm sóc trẻ tại nhà sau tiêm chủng

- ❖ Cho trẻ bú/ăn đủ bữa, đủ số lượng, đúng tư thế, không bú/ăn khi nằm...thường xuyên kiểm tra trẻ, đặc biệt ban đêm.
- ❖ Lưu ý các bà mẹ sử dụng thuốc tại nhà:
 - Không tự ý dùng thuốc. Dùng thuốc theo chỉ dẫn của cán bộ y tế.
 - Nếu trẻ sốt cần cặp nhiệt độ, theo dõi sát, chườm ấm, nới rộng quần áo. Dùng thuốc hạ sốt theo đúng hướng dẫn của cán bộ y tế. Sau khi sử dụng thuốc chủ động thông báo lại cho cán bộ y tế tình trạng sức khỏe của trẻ.
 - Không dùng các loại thuốc lá, cây....đắp vào vị trí tiêm.

Hướng dẫn bà mẹ

“Nếu cha mẹ không yên tâm về sức khỏe của trẻ sau tiêm chủng hãy đến gặp cán bộ y tế để được khám và tư vấn”

Các thông tin về Tiêm chủng mở rộng có thể liên hệ:

Đường dây nóng: 0981.480.480

Website: www.tiemchungmorong.vn

TRÂN TRỌNG CẢM ƠN!

CHƯƠNG TRÌNH TIÊM CHỦNG MỞ RỘNG

Expanded Program on Immunization

www.tiemchungmorong.vn

